

vexiologie

ZPRAVODAJ VEXILOGICKÉHO KLUBU PŘI OKD PRAHA 3,
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách 51

Dr. Whitney Smith, Winchester

BUDOUCNOST VEXILOLOGIE

Za dvacet let od vzniku Střediska pro výzkum vlajek v r. 1962 vykonala vexiologie velký kus cesty, nicméně je však také jasné, že je stále mimořádně nestálá. Nás vexiologů je poměrně málo, naše společnosti jsou mladé a dosud pevně nekonstituované. Co je však vůbec nejdůležitější, směrování našeho dalšího vývoje není zcela jasné. Zdá se proto, že při příležitosti rekapitulace dosažených výsledků je vhodné provést stručný rozbor problémů, jakož i předložit svou osobní představu o budoucnosti vexiologie.

Ačkoliv výměna informací je nyní lepší, než kdykoli předtím, stále ještě dochází k duplicitě v bádání jednotlivých vexiologů, ještě stále je potřeba všem, kteří by měli o věci zájem, předkládat neuměrně velké množství informací, které se často opakují. Je potřeba navázat a udržovat více kontaktů, abychom se nestali omezenými a nevědomými z neznalosti pokroku dosaženého v příbuzných disciplínách. Společenské vědy by na univerzitách a ostatních ústavech mohly čerpat z naší práce - stejně jako my z jejich výsledků - ale v tomto okamžiku neexistuje mezi námi povětšině žádný kontakt. Objevují se dokonce rozpory mezi samotnými vexiology kvůli odlišným názorům; heraldici, výrobci vlajek, státní úředníci a teoretici vexiologie nejsou s to si z očí do očí říci o tom, co děláme a proč to děláme.

Nízkým počtem vexiologů se myslí skutečnost, že často titiz lidé jsou znovu a znova aktivní ve vexiologických společnostech a ve vydávání různých publikací. Jsme šťastní, že takoví lidé existují, ale má-li vexiologie uspět, pak musí přijít den, kdy počet aktivních jednotlivců výrazně vzroste. Pokud jde o absolutní počet vexiologů, snad jsme již dosáhli optimu. Je-li to skutečně pravda, je pak zejména důležité, aby co nejvíce lidí bylo zapojeno do vexiologického bádání a povzbuzováno k tomu, aby do něj aktivně přispívalo. Je také podstatné myslit

dopředu na další generaci: vždyť čtyřicátníky, padesátníky i šedesátníky bude třeba nahradit vexilology-začátečníky, kterým je nyní třicet, dvacet nebo deset let.

Dokonce i naše činy nás prezentují problematicky. Množství a kvalita našich publikací, úspěch našich shromáždění a publicita, kterou jsme našemu oboru schopni zajistit, jsou pozoruhodné. Jestliže se ohlédneme zpátky za výrazným pokrokem, který byl učiněn zvláště ve srovnání s příbuznými obory (např. heraldikou), které mají mnohem delší historii organizované činnosti, nemůžeme pominout velké úsilí, které to umožnilo, a ještě větší námahu, kterou bude třeba vynaložit k udržení dosavadního růstu. Není pravděpodobné, že by naše nadšení a ochota pracovat byly po těchto prvních dvaceti letech zcela vyčerpány, ale bylo by příliš nezodpovědné přehlížet existující nestálé poměry a potřebu neustálého vyhakládání sil k zajištění naší budoucnosti. Zejména ze tří stran hrozí vexilogie zvláštní nebezpečí: soustavně jsme obviňováni z amatérismu, nacionální nesnášenlivosti a komerčionalismu. Nelze požadovat, aby všechni vexilologové byli vědeckými pracovníky, nebo dokonce jenom ti, kteří jsou vědecky činní, se mohli za vexilology považovat. Přesto je důležité, aby chom neztráceli ze zřetele skutečnost, že vexilogie v podstatě není koníček a že smyslem setkání vexilologů není jenom to, aby jejich účastníci odcházel s pocitem, že se potěšil společností osob, s nimiž sdílí společné zájmy.

Jestliže přátelské styky vexilologů mohou rušivě zasahovat do vědeckého bádání, vzájemná nemávist je rovněž nebezpečná. Vyhraněně nacionalistický postoj "naše vlajka především" se na vexilogických setkáních a v odborných publikacích objevuje poměrně zřídka, avšak jeho zastřenější, jemnější forma se bezesporu objevuje. Určité vlajky se nestudují, protože jsou "příliš nové" nebo "příliš nezajímavé" nebo "neheraldické". Někdy se objevuje přezírávý postoj ke sbírání vexilogického materiálu nebo ke konání kongresů s odvoláním na to, že je to mimo hlavní proud "skutečných vlajek".

Velmi důležitou otázkou, kterou si musíme neustále pokládat, je, zda teoretická vexilogie nestagnuje. Ptejme se, zda nejsme příliš spokojeni sami se sebou, tvrdíme-li, že úroven myšlenek i našich činů charakterizující nyní naši vědu je pouze výsledkem vývoje v minulosti? Věnovali jsme skutečně dostatečnou pozornost právě podstatě vexilogie jako vědy? Neexistují snad některé oblasti bádání, které bychom měli postihnout a v současné době je opomíjíme?

Chceme-li zodpovědět otázku, zda je vexilogie skutečně vědou, je možné se také zeptat, co jiného by mohla být. Potenciálně - a podle různých hledisek i skutečně - je uměním, koníčkem, živností, formou zábavy i duševní činnosti. Proto známe takové typy jako vexilologa-výtvarníka (vexilografa), sběratele, výrobce vlajek, uživatele vlajek a člověka, mávajícího vlajkou. To jsou trvalé podněty pro činnost každého z nás, které však musí být také základem vyšší aspirace - jenom používání postupů a principů podněcujících naše teoretické i praktické konání je hodno člověka označujícího se jako vexilolog.

Kdyby dokonce poznávání vlajek ani vědou nebylo, bylo by nanejvýš žádoucí převzít vědecký přístup k jejich studiu. Je třeba zdůraznit, že bychom měli zkoumat všechny aspekty našeho oboru organizované. Měli bychom postupovat podle systematického programu s vědomím specifičnosti svých cílů, měli bychom vždy být připraveni opět posuzovat správnost a opodstatněnost každého kroku postupu, jakož i programu celého. Něměli bychom zaměňovat důvěrné známé za věčně platné, zajímavé za důležité. Neměli bychom vycházet z předpokladu místo ze skutečnosti, ale přijímat kritiku svých závěrů i metod. Měli bychom akcentovat faktografické a vyhýbat se všeobecně známým informacím.

Vexilologie je přesto všechno vědou nebo má přinejmenším možnost se jí stát. Představme si na chvíli následující situaci: osobu prodávající květiny na rohu ulice, květinami ozdobený hrob válečných vysouzilců, šlechtění nových druhů tulipánů, vytváření obrazů skládáním sušených květů. Všechny tyto činnosti mají něco společného s květinami, ale žádnou z nich nelze považovat za botaniku. Obdobně pojmenovávání souhvězdí, psaní vědecko-fantastických povídek o vzdálených planetách, zkoumání horoskopu před nějakým podnikáním či uspořádání katalogu viditelných hvězd nelze nazývat astronomií. Podstatné na tom je, že všechny tyto aktivity jsou velmi podobné činnostem, které dnes nazýváme vexilologií, které ji však ve skutečnosti netvoří, alespon ne takovou, jaká by měla a musí být.

Evidentně se shodneme v otázce "kde" ve vexilologii a všechna místa jsou zahrnuta v rozsahu našeho zkoumání. Zdá se však, že naše soustředění na otázky "kdo" a "co" (totiž my a vlajky) ve vexilologii opomíjí dvě mnohem důležitější hlediska - "proč" a "jak". Základem naší práce je právě pochopení smyslu studování vlajek. Naše cíle a na vyšším stupni dokonce naše motivace musí být založeny nikoliv na kráse nebo zajímavosti vlajek, i když krásné a zajímavé být mohou, ale na jejich významu.

Vlajky mohou plnit mnoho funkcí - donucovací, odměňovací, nařizující, poučnou atd. - které nám napovídají, "jak" přistupovat k vexilologii. Sbírat a analyzovat údaje o těchto funkcích, na základě získaných informací formulovat hypotézy, prověřovat tyto hypotézy, kriticky je posuzovat a stále je dálé tříbit a nakonec je přenášet do norem lidského jednání - jedním slovem rozumět vzájemným souvislostem mezi lidským chováním a těmi kousky látky, které nazýváme vlajkami - to je vexilologie. Snad žádný spisovatel neshrnul tak výstižně a stručně ten ohromný význam vlajek, o jehož pochopení musíme trvale usilovat, jako Thomas Carlyle, když psal o stovkách vojáků, kteří se nechají "rozsekat pro kus obarvené bavlněné látky, jenž nazývají svou vlajkou a který se nechá koupit na každém tržišti ani ne za tři groše".

Tím, co zde bylo řečeno, však nelze podcenovat důraz dříve kladený na údaje o podobě, okolnostech přijetí, proporcích, barvách, symbolice a celkové historii vlajek. Jejich znalost je potřebným a základním předpokladem další teoretické práce. Ba co víc, existuje ještě velké množství informací tohoto druhu, které nám zatím nejsou dostupné. My dokonce ani nevíme, kolik národních vlajek existovalo v celé historii

světa, pomineme-li otázku, jaké byly jejich původní charakteristické rysy. Nesmíme nikdy zapomenout, že chceme-li utvořit skutečnou vědu o vlajkách, musíme jít vždy za tato data. A dosud bylo v tomto směru učiněno jenom málo kroků a sebemenší krůčky jsou proto vítány, ať již proto, co nám říkají, nebo pro výzvu, kterou představují.

Každá věda musí mít teoretické principy, časem postavené a zpracované do souvislého a důsledného organisu. Také od ní požadujeme stanovení pracovních postupů, sloužících jako návod k jednání ve specifických situacích při nakládání se získanými údaji našeho oboru. Podstatné pro rozvoj vexilologie jako vědy je stanovení takových kategorií, jako jsou základní pojmy, koncepce a cíle, kterých je třeba dosáhnout. Všechno tohle můžeme předpokládat, ve skutečnosti to však ještě neexistuje. My nemáme jasno ani o mezerách v našem vědění.

Uvádím zde několik hlouběji nepropracovaných návodů a neutřídených námětů pro nové oblasti vexilologie, o nichž jsem přesvědčen, že jejich zkoumání může být prospěšné. Z hlediska organizace našich existujících vědomostí, jakož i pochopení toho, co ještě neznáme, je potřebný nějaký druh soustavy uspořádání a formulování dat. Rád bych doporučil 10 základních kategorií, které zahrnují v souvislé a organizované formě všechno vexilologické vědění (podrobnejí bude klasifikační systém uveden v některém z příštích čísel Vexilologie - pozn. red.).

Co je vůbec nejdůležitější - pozornost je třeba soustředit na teorii vexilologie. Mezi teoretickými pojmy, které je užitečné objasňovat, jsou to především terminy

- vlastní vlajka (core flag), pod který je třeba zahrnout ne-redukovatelné prvky výtvarné symboliky daného národa na jeho vlajce, a to i přes její podstatné odchylky (za příklad může sloužit vlajka Kambodže);
- námět vlajky (flag theme) - související soubor výtvarných prvků, na které může být daná vlajka redukována bez ztráty rozlišitelnosti (jako když např. malíři zpodobňují vlajku USA jako několik hvězd a pruhů);
- druhotná vlajka (secondary flag) - uznávaný národní emblém, který má význam v dané zemi, ale nikoliv mezinárodní postavení jako její státní vlajka (např. Artigasova vlajka v Uruguayi);
- národní vlajka (folk flag) - další varianta státní vlajky, na niž byla úřední podoba upravena z hlediska hospodárnosti a usnadnění výroby, aby tak byla přístupná průměrnému občanu;
- státní vlajka (national flag) - nejdůležitější a nejpřirozenější vexilologický pojem, kterému musíme samozřejmě věnovat i nadále trvalou a pečlivou pozornost;
- fixace na vlajku (flag fixation) - podle našich zkušeností nejen existuje, ale má mnoho projevů, které je třeba zkoumat individuálně;
- motiv vlajky (flag motiv) - další pojem, kterému je zřídka, pokud vůbec, věnována pozornost. Jde o grafické vyjádření

nějakého symbolu (např. pomník, kresba apod.) dané země, které si získalo velkou psychologickou vážnost, zejména s přihlédnutím k vlasteneckému smýšlení, díky neustálému opakování v různých projevech.

Také další pojmy je potřeba podrobněji rozpracovat. Zamyseleme se nad tím, co můžeme nazývat vlajkovými událostmi (flag events), které tvoří na jedné straně osoby s vlajkami, na druhé straně jejich konání. V těchto akcích jsme příliš soustředěni na vlajku, zatímco samo dění a jeho smysl nám unikají. Mezi vlajkovými událostmi, které by se měly stát předmětem rozboru, je zdravení vlajky, vzdávání cti vlajce, zastraňování vlajkou a zneuctění vlajky.

Analytické dovednosti je třeba zaměřit také k neuměleckým aspektům tvorby vlajek (vexilografie). Kdo vybírá barvy vlajky? Ve které historické etapě národních dějin je výběr prováděn? Jakou roli hrají při výběru dějiny, politická ideologie, mezinárodní svazky a další faktory? Jak jsou vybrané barvy vykládány? Jaké změny jsou později prováděny? Kolik barev je vybráno a jaká je symbolika počtu barev? Jaké další použití mají barvy vlajky? Obdobně lze takové a podobné otázky aplikovat na symboly (figury) a skladbu (tj. kombinaci barev a symbolů) vlajky.

Většina zemí prochází procesem, který může být nazván vexilifikací. Kdo rozhoduje, že v zemi, která nikdy neměla žádnou vlajku, je potřebná státní vlajka? V jakém období národních dějin je takové rozhodnutí přijato a za jakých okolností? Jak je takové rozhodnutí provedeno a jakou má formu? S kolika alternativami se při volbě počítá? Kdo rozhodne o výběru? Jakým způsobem bude výběr prováděn? Jsou výběry vlajek v procesu vexilifikace závislé od politických, ideologických či uměleckých aspektů nebo jsou snad prostě náhodné? Jsou měřitelné a zdůvodnitelné chronologické a zeměpisné rozdíly v tomto procesu? Je to její podoba, používání nebo symbolika, co je příčinou sporů při přijímání státní vlajky? Kdy a jak vznikají různé alternativy státní vlajky? Takové otázky je třeba zodpovědět nejen v případě jednotlivých národů, ale i zevšeobecnit pro celé lidstvo.

Dejme tomu, že rozbor vlajek budeme provádět systematickým prohlížením sta vlajek náhodně vybraných z reklam, plakátu nebo obrazů. Je nutno položit si několik otázek o funkci, kterou vlajky mají. Je jejich hodnota v dekorativní či informativní funkci? Nebo v komerční? Naznačují vedení lidí k vlastenectví? Jsou prostředkem k citovému získání lidí pro určitou ideologii nebo náboženskou filosofii?

Vlajky nemůžeme jist, nemohou zahřát naše domovy, nemají žádnou vlastní hodnotu a dávají jen velmi málo pracovních příležitostí, zda-li vůbec nějaké. Přesto všechno jsou vlajky nesporně významnou součástí života v mnoha zemích a k počtu zmínek o nich, které se denně objevují v tisku, by mohl například vzniknout dojem, že jsou v určitém smyslu důležitější než jaderné reaktory nebo preventivní lékařství.

Zároveň musíme pamatovat na to, že vlajky neexistovaly vždycky, že neexistovaly ve všech společnostech současně a

že se ve skutečnosti objevily jako význačný rys společenského styku. Poněkud zjednodušeně řečeno, neexistuje žádny společenský nebo přírodní zákon, který by říkal, že vlajky musí být vůbec používány. Zatímco bádání na poli jednotlivých vlajek je početné a narůstající, nemáme odpovídající pochopení pro zkoumání širších historických procesů a zvláště událostí v dějinách vlajky jako celospolečenského fenoménu. Je potřeba analyzovat a dokumentovat měnící se povahu vlajek v podmírkách křížových výprav, revolucí kolem r. 1848, 1. světové války a jejich důsledků růstu Organizace spojených národů.

Vexilogie by měla být vědou se schopností předpovídat další vývoj. Protože je nesmírný počet relativně autonomních prvků, které stojí v ohništu zájmu společenských věd, je předpověď mnohem těžší než v přírodních vědách. Avšak konečným prověřením správnosti teorie ať již v psychologii nebo astronomii, ať již v politice nebo biologii, je její způsobilost přesně stanovit, co se v budoucnu stane v dané situaci a za určitých podmínek. Tímto způsobem, nejsou-li vlajky pouze hříčkou náhad, ale organickým projevem dění ve společenské a politické sféře, bychom měli být schopni testovat vexilogická pravidla při předpovědi budoucího vývoje a stanovení hypotéz, které by pak skutečnost potvrdila, nebo jejich správnost popřela. Vé velmi zjednodušené rovině můžeme např. tvrdit, že vlajky jsou odrazem jak evolučních, tak revolučních změn v politické struktuře, a že proto země, kde četnost nebo intenzita takových změn je nejvyšší, vykáží i nejvyšší četnost změn svých státních vlajek.

Vše, co bylo řečeno, lze shrnout poněkud zjednodušeně, i když podstata je jednoduchosti vzdálená, v tézi: vexilogie má být jako maják. Jeho základna musí být široká a pevná, nebo se celá stavba zřítí, nicméně bez světla na svém vrcholku ztrácí maják účel. Musíme podporovat přednášky, informační bulletiny, setkání vexilogů, návštěvy a ostatní činnost charakteristickou pro vexilogické společnosti, zároveň si však nemůžeme představovat, že je důvodem (smyslem) jejich existence nebo že dokonce tvoří vexilogii. Bez nich by neexistovala základna podpírající "světlo na vrcholu", leč bez skutečné vexilogické učenosti - bez podstatně vědeckětěžší vexilogie - nemají vůbec smysl.

Ačkoli možná nikdy nesplníme úkol, který jsme si sami stanovili - pochopení všeho o vlajkách - nemůžeme v bádání nikdy přestat. A z toho důvodu očekávám, že v r. 2013 na 25. mezinárodním vexilogickém kongresu budeme muset při pohledu zpět na všechno, co jsme dokázali, stejně říci: "Nejtěžší cesta právě začíná ...."

Dříve jsem již zdůraznil, že nevíme, kolik národních vlajek existovalo v historii světa. Zamysleme se na chvíli nad touto otázkou z hlediska toho, co jsme už udělali a co všechno ještě udělat máme.

Astronomové nám říkají, že ve vesmíru existuje kolem sta miliard galaxií a že každá má v průměru sto miliard hvězd. Jestliže pak jenom jedna z milionu galaxií má hvězdy

s planetami a jestliže jenom na jedné hvězdě s planetami z miliónu existuje život a jestliže jedna planeta s životem z miliónu zná nějaké vlajky, a těch by měla v průměru jenom sto v celé své historii, pak ve vesmíru je znám jeden milion národních vlajek. A to je výzva pro nás: v den, kdy Vexilogická komise při Mezigalaktické federaci společenských věd poprvé kontaktuje planetu Zemi, byl bych rád, kdybychom byli schopni říci: "Vítejte, víme všechno o našich vlajkách. Rekněte nám o vašich!"

Přeložil ing. J. Martýkán.

(Redakční poznámka:

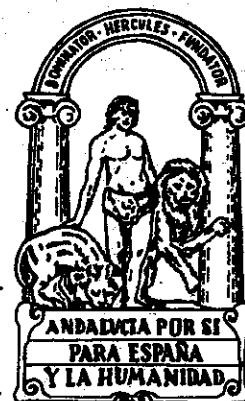
Výše uvedené vystoupení W. Smitha na banketu v předvečer 9. mezinárodního vexilogického kongresu v Kanadě r. 1981 bylo autorem pro účel otištění v našem zpravodaji zkráceno a upraveno.)

Ing. Jaroslav Martýkán

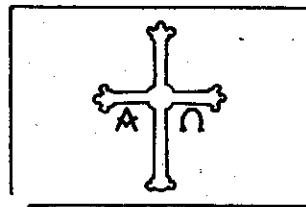
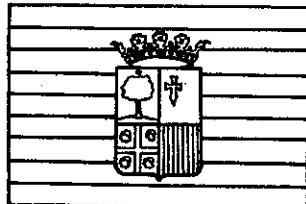
VLAJKY A ZNAKY AUTONOMNÍCH OBLASTÍ ŠPANĚLSKA

Pod tímto názvem jsme ve Vexilogii č. 30 a 31 otiskli předběžné informace o regionálních a separatistických symbolech jednotlivých španělských oblastí, kterým byl udělen statut prozatímní autonomie. Od schválení nové ústavy Španělska v r. 1978, která dosavadní prozatímní statuty anulovala, byl definitivní autonomní statut potvrzen zatím 13 oblastem: Andalusii, Aragonii, Asturii, Baskicku, Galicii, Kanárským ostrovům, Kantabrii, Kastilii - La Manche, Katalánsku, oblasti La Rioja, Madridu, Murcijské oblasti a Valencijskému společenství. Definitivně bylo vyřešeno i státoprávní postavení Navarry, která odmítla autonomní statut v podobě, jaké byl schválen ostatním historickým oblastem. Projednává se tedy dosud samospráva Baleárských ostrovů, Extremadury a Kastilie - Leonu. I když jsme o symbolech většiny z autonomních oblastí již informovali, definitivní statut v některých případech podobu vlajek upravily a rovněž používání oblastních znaků místními orgány dává jejich podobě oficiální charakter. Chtěli bychom tedy naše původní informace upřesnit, v případě nových autonomních oblastí Kantabrie a La Rioja podat podrobnější informaci.

ANDALUSIE. Ústavním zákonem č. 6/1981 z 30. 12. 1981 byl zřízen autonomní statut, který ve článku 6 stanoví, že "vlajkou Andalusie jsou tradiční tři vodorovné pruhy - zelený, bílý a zelený - o stejně šíři, tak jak byly schváleny na shromáždění v Rondě v r. 1918". Podoba znaku je ponechána na rozhodnutí andaluského parlamentu. (1) Až dosud oblastní rada, její pre-

zident a další orgány místní samosprávy používali znaku schváleného na kongresu v Rondě, který však neodpovídá podobě znaku uvedeného ve Vexilologii č. 30, s. 480. Tvoří jej postava Herkula mezi dvěma lvy a sloupy podpírajícími oblouk s opisem DOMINATOR HERCULES FUNDATOR (Vládce Herkules Zakladatel). Pod nimi je na znaku navrženém známým andaluským autonomistou Blasem Infantem umístěna zelenobílozelená stuha s nápisem ANDALUCIA POR SI PARA ESPAÑA Y LA HUMANIDAD (Andalusie pro sebe, pro Španělsko a lidstvo) ve střídavých barvách.(2)

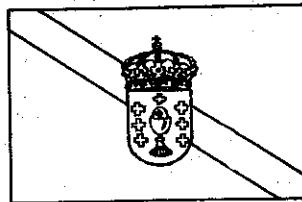
ARAGONIE. V r. 1978 byla zrušena rok před tím přijatá oficiální vlajka Aragonie, o niž jsme informovali ve Vexilologii č.30, s. 484-485, a nahrazena novou, na niž byl tradiční symbol (4 červené vodorovné pruhy na žlutém listu) doplněn oblastním znakem uprostřed.(3) Tuto podobu v podstatě akceptuje i ústavní zákon č.8/1982 z 10. 8. 1982 o autonomním statutu, i když v prvním odstavci čl. 3 se praví, že "vlajka Aragonie je tradiční se čtyřmi červenými vodorovnými pruhy na žlutém podkladu". Ve 2. odstavci totiž popisuje aragonský znak, který doplněn o korunu "bude zpodobněn ve středu vlajky".(4) De facto má tak aragonská vlajka dvě podoby - bez a se znakem, jehož vzhled odpovídá našemu popisu ve Vexilologii č.30,s.485.

ASTURIE. Asturské knížectví bylo autonomní oblastí Španělska prohlášeno ústavním zákonem č.7/1981 z 30. 12. 1981, který ve čl.3 stanoví jako vlajku knížectví "tradiční s křížem Vítězství ve žluté barvě na modrému podkladu".(1) Proti podobě s tzv. jetelovým křížem (viz Vexilologie č. 30, s. 487) je kříž na úřední verzi převzat z tradičního znaku Asturie, tj. doplněn o písmena alfa a omega zavěšenými pod rameny. Vlajka, jejíž vznik španělskí vexilologové kladou do poloviny 19. století, je odvozena od regionálního znaku. Ač zákon svěřuje úpravu znaku do pravomoci místního zákonodárného orgánu, historický znak oblasti se nyní používá v původní podobě z 19. století, tj. včetně zlatého opisu HOC SIGNO VINCENTUR INIMICUS - HOC SIGNO TUETUR PIUS (Timto znamením je nepřítel přemáhan - tímto znamením se zachová zbožným), který byl za Fran-

kova režimu vypuštěn.(5)

BASKICKO. Regionální symboly nevykazují po přiznání definitivního statutu ústavním zákonem č. 3/1979 z 18. 12. 1979 žádné změny a odpovídají údajům uvedeným ve zpravodaji dříve (viz Vexilotologie č. 27, s. 428 a č. 30, s. 490).(6) E. Dreyer (7) uvádí jako správný poměr stran vlajky 1 : 2, i když poměr 2 : 3 je používán mnohem častěji.

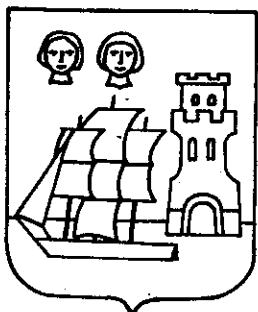
GALICIE. Autonomní statut byl Galicijcem udělen ústavním zákonem č. 1/1981 ze 6. 4. 1981, který zároveň stanoví ve článku 6 podobu galicijské vlajky takto: "Vlajka Galicie je bílá s úhlopříčným pruhem barvy modré, který jí prochází z levého horního do pravého dolního rohu." (8) Ačkoliv je v některých pramenech uváděna osa kosmého pruhu totožná se spojnici obou svrchu jmenovaných rohů, španělský vexilolog E. Gomez Panizo uvádí polohu pruhu stejně jako Vexilotologie č. 30, s. 493.(2) Stejný autor však dokládá podobu současné vlajky doplněné znakem (viz obrázek) uvádí opět diagonální pruh jinak posunutý.(9) Emil Dreyer odvozuje současnou vlajku Galicie od poznavací vlajky provincie La Coruña a její vznik datuje začátkem 20. století (10), i když dříve citované prameny uvádějí datum vzniku vlajky podstatně dříve.

KANÁRSKÉ OSTROVY. Jediná "zámořská" oblast Španělska získala definitivní vnitřní samosprávu ústavním zákonem č. 10/1982 z 10. srpna 1982. Dosud neoficiálně používané regionální symboly, o nichž jsme již informovali ve Vexilotologii č. 31, s. 500 až 501, jím nabyla úředního charakteru. (4) V souladu se článkem 6 zmíněného ústavního zákona pouze upřesňujeme, že barva ostrovů na znaku není zlatá, jak jsme se domnivali, ale stříbrná, nad znakem umístěná zlatá královská koruna je zavinuta do stříbrné stuhy s černým nápisem OCEANO a že strážci štítu jsou dva psi v přirozených barvách.

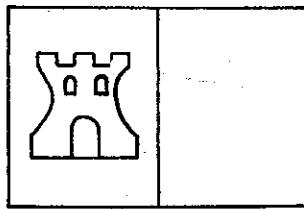
KANTABERIE. Tato nová autonomní oblast se na mapě Španělska objevila 30. prosince 1981, když zákonem č. 8/1981 španělský král a kortesy schválili nový statut pro dosavadní provincii Santander. Kantabrie (5 289 km², 500 tisíc obyvatel, hlavní město Santander) je historickou oblastí rozprostírající se na severním pobřeží Iberského poloostrova, obývanou iberským kmenem Kantabrijci. Ti byli roku 25 před naším letopočtem podmaněni římským císařem Juliem Caesarem, později jako součást Galicie a Kastillie byla Kantabrie začleněna do Španělska. Až po Frankově smrti se mezi obyvatelstvem rozšířily ideje autonomního hnutí, a to mimo rámec Kastillie. Symbolem autonomistů se stala poznavací vlajka provincie Santander – list o poměru stran 2 : 3 rozdělený na bílý a červený vodo-

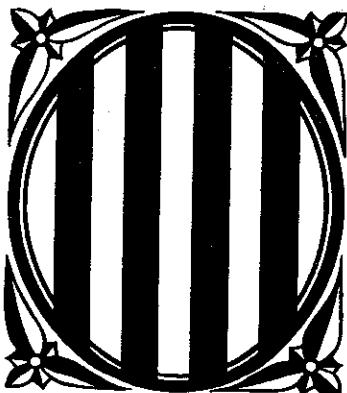
rovný pruh - z roku 1845.(10) Třetí článek výše zmíněného statutu stejně popisuje kantabrijskou regionální vlajku.(1) I když podobu znaku dává zákon na vůli místnímu parlamentu, je velmi pravděpodobné, že obdobně jako u vlajky se jím stane symbol dosavadní provincie Santander - modrý štít s lodí pod plnými plachtami napravo, z moře vyrůstající dvojitá věž hnědé barvy s dvakrát třemi stínkami a dvakrát dvěma okny a otevřenou bránou na levou. V pravém horním rohu jsou dvě lidské hlavy přirozených barev.(11)

KASTILIE - LA MANCHA. Regionální vlajka této oblasti je v mnoha směrech mezi ostatními symboly španělských oblastí výjimečná: nejdříve se o historický symbol, ale o vlajku nově vytvořenou (autor Ramon José Maldonado), jejíž poměr stran je netypických 1 : 2 a která má i svou symboliku vloženou autorem.

(12) Její list je rozdělen na dva svislé pruhy, a to karmínově červený (rojo carmesí) při žerdi a bílý ve vlající části. Na červeném pruhu je zlatý hrad s modrými okny a bránou, kresba hradu je černá. Vlajka byla uzákoněna ústavním zákonem č. 9/1982 z 10. srpna 1982 o autonomním statutu a je popsána v jeho článku 5, který také zplnomocňuje oblastní kortesy rozhodnout o znaku Kastilie - La Mancha.(4)

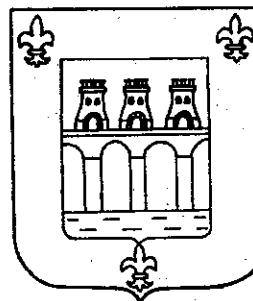
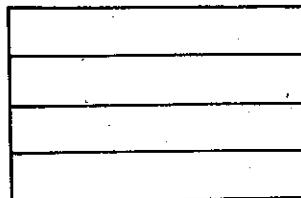
KATALÁNSKO. Oblast, v níž byl nejdříve schválen definitivní autonomní statut (18. ledna 1979) a potvrzen ústavním zákonem č. 4/1979 z 18. prosince 1979. Nedošlo ke změně vlajky, jejíž pruhy jsou však nyní uváděny jednoznačně jako stejně široké, i když článek 4 zmíněného zákona (6) tuto skutečnost výslově neuvedl. V tom směru je třeba si proto opravit údaje z Vexilotologie č. 26, s. 410 - 413. Úprava regionálního znaku byla zákonem svěřena regionální vládě Katalánska známé jako Generalitat, která svým dekretem č. 97/1981 z 2. dubna 1981 stanovila jeho novou podobu, když rozhodla o přijetí znaku Generalitatu. Tvoří jej dva ovály, z nichž vnější

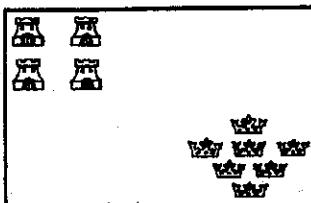

je kreslen silnou čarou, zatímco vnitřní tenkou; čtyři kůly jsou do oválu vepsány tak, že překračují vnitřní a dotýkají se vnějšího oválu. Poměr vertikální a horizontální osy oválu je 100 : 85. V rozích imaginárního obdélníka daného tečnami oválu jsou umístěny stylizované snítky vavřínu s mírně vypouklým tvarem listů. Ty samy jsou rozděleny na osvětlenou a stínovanou část tak, že vždy je světlá horní či levá polovina, zatímco stínovaná je dolní či pravá část listů. Stínování listů tak působí dojemem, jako by světlo pronikalo z levého horního rohu či z první čtvrtiny oválu pod úhlem 45°. Znak se používá monochromaticky a povoleny jsou barvy červená, žlutá a zlatá nebo béžová.(13)

LA RIOJA. Nové jméno mezi španělskými autonomními oblastmi patří od roku 1980 bývalé provincii Logroño (5 034 km², 400 tisíc obyvatel, hlavní město Logroño), které byl zákonem č. 57/1980 z 15. listopadu 1980 změněn název na La Rioja, podle místního kraje proslulého pěstováním červeného vína téhož jména.(14) Obyvatelé provincie požadovali její odtržení od Staré Kastilie a ustavení světne autonomní oblasti. Tomuto požadavku vyšel vstříc ústavní zákon španělského parlamentu z 9. června 1982, který rovněž potvrdil výsledek soutěže na vlajku nové oblasti. Podle článku 3 ji tvoří list rozdělený na čtyři stejně široké vodorovné pruhы, shora červený (odvozený prý od barvy místního vína), bílý, zelený a žlutý.(15) Regionální znak bude teprve určen místním zákonodárným sborem, je však velmi pravděpodobné, že bude totožný s dosavadním znakem provincie - stříbrný štíť se třemi oblouky mostu vyrůstajícími z modré vody, na mostě tři hrady hnědé barvy, na širokém světle modrému lemu štítu v horních rozích a v patě štitu po jedné zlaté lilií.(11)

MURCIJSKÁ OBLAST. Definitivní autonomní statut dany ústavním zákonem č. 4/1982 z 9. června 1982 (15) rozhodl kromě jiného i o novém jménu pro dosavadní španělskou provincii Murcia (Region de Murcia) a ve článku 4 o jejich symbolech. O vlajce Murcie jsme v předcházející informaci otištěné ve Vexilogii č. 31, s. 509 přinesli nejméně údajů a chtěli bychom proto doplnit, že v březnu 1979 oblastní murcijská rada přijala svou novou vlajku, kterou tvoril karmínové červený list (odstín barvy je označován jako "rojo carta-

gena") se čtyřmi hrady (2+2) světle hnědé barvy v horním rohu a sedmi (1+3+2+1) historickými korunami starého království v dolním cípu. (16) Někdy (2) se objevovalo i jiné uspořádání korun - 1+2+1+1 - ty však byly vždy žluté barvy a zdobené drahým kamením. (17) Ústavní zákon pouze změnil barvu hradů na zlatou a barvu listu označuje jako "rojo carmesí o cartagena".

Podle odstavce 2 tétož článku "znak obsahuje stejné symboly ve stejném uspořádání jako na vlajce a je doplněn královskou korunou", jeho vyobrazení nám však zatím není známo.

VALENCIJSKÉ SPOLEČENSTVÍ. Jak jsme upozorňovali již ve Vexilogii č. 31, s.514, nejvíce diskusí a polemik bylo kolem symboliky autonomní oblasti Valencie, kde různé politické skupiny po řadu let vedly spory o obnovení instituce Valencijského království, které se promítaly i do otázky vlajky oblasti.

Dne 25.4.1979 přijal výkonný orgán tehdejší prozatímní místní správy (Consell València) jako vlajku země čtyři červené pruhy na žlutém listu se znakem rady uprostřed. (2) Přesto však trvaly ostré polemiky o tom, zda při schválení definitivního statutu nemají být na vlajce Valencie místo znaku doplněny modrý a červený (resp. pouze modrý) svislý pruh při žerdi. Pod jejich vlivem zřejmě rada 14.1.1980 oficiální vlajku zrušila s tím, že "shledává nepotřebnou existenci vlajky, která se liší od vlajky uznávané valencijským lidem". (16) Ačkoliv ji původně akceptovaly všechny politické

strany s výjimkou krajní pravice, prosadila provincie Valencie usilující o uznání svého návrhu (zjednodušená městská vlajka Valencie s modrým a červeným svislým pruhem při žerdi) její anulování. Její návrh však odmítli voliči v Alicante a Castellonu. (18)

K určitému kompromisu přispěla dohoda mezi představiteli Svazu demokratického středu (UCD) a socialisty (PSOE-PSPV) v parlamentní komisi

si pro přípravu návrhu autonomního statutu z 1. 5. 1981. Centristé ustoupili od svého požadavku na název oblasti "Valencijské království" a souhlasili s názvem "Valencijská země", který prosazovali socialisté. Ti naoplatku povolili, že na diskutovanou vlajku s modrým pruhem při žerdi bude umisťěn znak rady. Tak byl návrh předložen 29.6.1981 k projednání plénu Poslanecké sněmovny. (17) Po přijetí textu návrhu (19) však ústavní komise znova předložila parlamentu 29. 12. 1981 návrh na změnu již dohodnutých ustanovení statutu: název oblasti by měl znít "Reino de Valencias", vlajka s modrým pruhem při žerdi neměla na něm nést znak rady, ale provincní znaky Alicante, Castellónu a Valencie na červených

pruzích.(20) Posudek komise vyvolal v plénu sněmovny debatu, která vyústila 22.4.1982 v rozhodnutí upravit návrh statutu v otázce názvu oblasti na Valencijské společenství (*Comunidad Valenciana*). Pokud jde o symboliku společenství, byl vydaný konečný souhlas s tím, že vlajku bude tvořit žlutý list se čtyřmi červenými pruhý a modrým při žerdi, i když konečné vyjádření se očekávalo od valencijských kortesů. (21)

Takto stanoví i valencijskou vlajku článek 5 ústavního zákona č. 5/1982, který ve svém druhém odstavci praví: "Zákon Kortesů Valencie stanoví heraldickou symboliku společenství, které tvoří tři provincie Castellón, Valencie a Alicante, a její vtělení do pruhů sešíry."

Zatím poslední, třináctou oblastí, které byl přiznán definativní autonomní statut, je MADRID. Stalo se tak 25. 1. 1983, kdy španělská Poslanecká sněmovna jednomyslně schválila návrh příslušného ústavního zákona. (23) K podobě symbolů této nové autonomní oblasti se vrátíme, až budeme znát jeho konečné znění.

Ústavní zákon č. 13/1982 z 10.8.1982 (4) vyřešil rovněž státoprávní postavení oblasti NAVARRA, která odmítla autonomní statut podobný ostatním oblastem Španělska a zvolila si vlastní cestu znovuzavedení a vylepšení systému zvláštních pravomocí, tzv. *fueros*, které jí byly uznány po začlenění do Španělska v 15. století. (24) Článek 7 zmíněného zákona však stanoví Navarre vlastní symboly, které odpovídají naší předcházející zprávě. Tedy na červeném listu vlajky je v jeho středu regionální znak - řetězová síť.

Literatura:

- (1) Boletín Oficial del Estado č. 9 z 11. 1. 1982.
- (2) E. Gómez Panizo: Las banderas territoriales de España, tal y como se usan. Banderas, 1979, č. 1-2, s. 1-8.
- (3) 39. Flaggenmitteilung z 4.8.1979.
- (4) Boletín Oficial del Estado č. 195 z 16.8.1982.
- (5) E. Gómez Panizo: Las Banderas de Asturias: Banderas, 1979, č. 1-2, s. 14-18.
- (6) Boletín Oficial del Estado č. 306 z 22. 12. 1979.
- (7) E. Dreyer: Regional flags of Spain (An Overview). Flagmaster, 1981, č. 35.
- (8) Boletín Oficial del Estado č. 101 z 28. 4. 1981.
- (9) E. Gómez Panizo: Banderas de Galicia. Banderas, 1982, č. 6, s. 7-10.
- (10) E. Dreyer: Vlajky španělských přímořských provincií. Vexilologie č. 44, s. 849 an.
- (11) pohlednice España Heraldica (España - Escudos de sus provincias) vydaná firmou García Garrabella y Cia, S.R.C. 1969.
- (12) Flags of the regions of Spain. Flagmaster, 1983, č.39.

- (13) Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya č. 123 z 29. 4. 1981.
- (14) Boletín Oficial del Estado č. 281 z 22. 11. 1980.
- (15) Boletín Oficial del Estado č. 146 z 19. 6. 1982.
- (16) Novedades - España Banderas, 1980, č. 3, s. 3.
- (17) Novedades - España. Banderas, 1981, č. 4, s. 9.
- (18) 41. Flaggenmitteilung z 23. 8. 1979.
- (19) Boletín Oficial de las Cortes Generales, Congreso de los Diputados, I Legislatura, serie H, č. 68-I z 13. 10. 1981.
- (20) Boletín Oficial de las Cortes Generales, Congreso de los Diputados, serie H, č. 68-II z 2. 2. 1982.
- (21) Novedades - España (Valencia), Banderas, 1982, č. 5, s. 18.
- (22) Boletín Oficial del Estado č. 164 z 10. 7. 1982.
- (23) 85. Flaggenmitteilung z 23. 2. 1983.
- (24) J. Martýkán: Vlajky a znaky autonomních oblastí Španělska. Vexilogie č. 31, s. 511.

Roman Klimeš

ZNAKY FRANCOUZSKÝCH ZÁVISLÝCH ÚZEMÍ

(Opravy a doplnky)

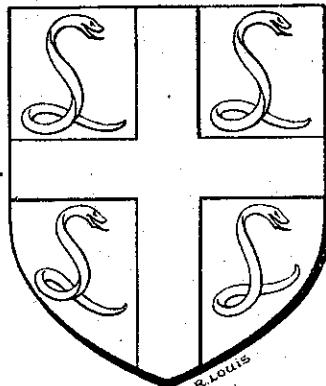
Znaky i vlajky francouzských zámořských území a departementů jsou těžko dostupné. Na rozdíl od znaků britských závislých území nejsou znaky francouzských území systematicky publikovány, takže jejich zjištění je spojeno se značnými obtížemi. Proto uveřejňujeme opravy a doplnky k článku P. Fojtika, otištěném ve Vexilogii č. 35, s. 586 - 589.

MAYOTTE. Území se statutem "collectivité territoriale". Neuzívá žádný znak, má pouze razítko (pečet) s emblémem z francouzské státní pečeti s opisem RÉPUBLIQUE FRANÇAISE (nahore) a MAYOTTE (dole).

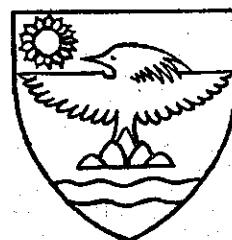
RÉUNION. Znak, jenž byl popsán a vyobrazen ve Vexilogii č. 35, s. 587 a 592 jako varianta, je ve skutečnosti znakem města St. Denis, správního střediska ostrova. Užívaný znak je ten, který byl uveden ve Vexilogii jako první. Takový znak je vyobrazen na titulní stránce vládního bulletinu tohoto ostrova.

ST. PIERRE A MIQUELON. Znak tohoto ostrovního území byl uveden ve Vexilologii č. 39, s. 720 - 722. Běžně byl reprodukován na poštovní známce técto ostrovů v hodnotě 2 franků, vydané 5. listopadu 1974.

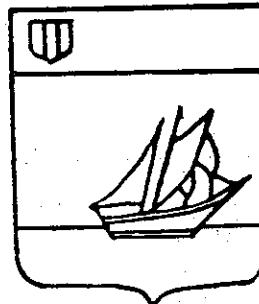
MARTINIK. Ve francouzském Národním archívu v Paříži je uloženo vyobrazení znaku Martiniku, jež se liší od kresby ve Vexilologii č. 35, s. 593. Štit má trochu jiný tvar a vztyčení hadi jsou obráceni na opačnou stranu (viz obrázek). Autorem kresby znaku je dnes již zemřelý Robert Louis.

FRANCOUZSKÁ GUAYANA. Popis znaku tohoto území, uveřejněny ve Vexilologii, je možné následovně doplnit: Ve štítu tříkrát děleném jsou v horním modrému poli tři zlaté lili a zlatý letopočet 1643 (rok počátku definitivní francouzské kolonizace), ve středním červeném poli je černá veslice se zlatým nákladem, v dolním modrém poli jsou tři stříbrné vodní růže. Strážci štítu jsou dva šediví mrvenečníci. Nad štítem je zlatá hradební koruna, nad ní stuha s nápisem FERT AURUM INDUSTRIA. Z hradební koruny vyrůstají dvě zelené palmy. Znak Francouzské Guayaně je téměř totožný se znakem jejího hlavního města Cayenne.

NOVÁ KALEDONIE. Podle sdělení zastupitelství Nové Kaledonie v Paříži je znak tohoto území stejný jako ten, který byl vyobrazen ve Vexilologii č. 35, s. 606, nemá však uveden v hlavě štítu název země (viz obrázek).

FRANCOUZSKÁ POLYNÉSIE. Tak jako na vlajce tohoto území z roku 1975 (viz Vexilologie č. 38, s. 695) převládají i ve znaku tradiční polynéské barvy červená a bílá. Červená barva reprezentuje odvahu, bílá čistotu ideálů a jasnou budoucnost. Znak byl zaveden r. 1939, kdy se toto ostrovní území ještě nazývalo Francouzská Oceánie (do r. 1957). Jeho štit je - stejně jako vlajka - dvakrát dělený (1:2:1), v horním červeném pruhu je v pravém rohu malý štit ve francouzských barvách, ve středním bílém a dolním červeném pruhu je - posunuta vlevo - zlatá dvoustěžnová plachetnice s napnutými plachetami. Informace o znaku má francouzský Národní archiv v Paříži (jde o dopis guvernéra Francouzské Oceánie ze dne 14. 9. 1939).

WALLISOVY OSTROVY A FUTUNA. Nenašel jsem žádné doklady o tom, že by tyto ostrovy měly svůj znak.

FRANCOUZSKÁ JIŽNÍ A ANTARKTICKÁ ÚZEMÍ. Vyobrazení uveřejněné ve Vexilogii č. 35, s. 593 podle barevné poštovní známky lze zpřesnit podle nedávno publikovaných kreseb. Autor-

kou znaku je dnes už nežijící S. Gautierová. Ctvrcení štítu symbolizuje rozdělení území na čtyři distrikty. První, modré pole, nese bílé vyobrazení kerguelenského hlávkového zeli, druhé, zlaté, langstu v barvě píska ostrovů N. Amsterdam a St. Paul, třetí, rovněž zlaté, černou hlavu tučnáka Crozeto-vých ostrovů se zlatou korunou a čtvrté, modré, stříbrný ledovec Adéliny země. Strážci štítu jsou dva stylizovaní stříbrní rypouši. Nad štítem je oblouk složený ze sedmi pásků (červeného, oranžového, zeleného, modrého, indigové modrého a fialového), který má na svém horním okraji tři zlaté hvězdy a podložené dvě

bílé kotvy. Zajímavé je, že na obálce oficiálního periodika T.A.A.F. je vyobrazen znak, který má v tomto oblouku uveden název TERRES AUSTRALES ET ANTARCTIQUES FRANÇAISES.

Podklady:

Francouzský Národní archiv (různé materiály).

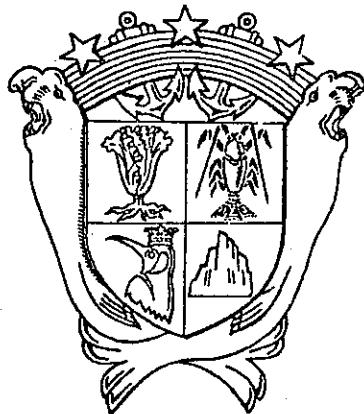
Dopis prefekta ostrova Mayotte z 21. srpna 1981.

Materiály zastupitelství Nové Kaledonie v Paříži.

Materiály zastupitelství Réunionu v Paříži.

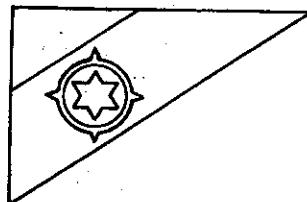
Flagmaster č. 38.

82. Flaggenmitteilung z 14. prosince 1982.

NOVÉ VLAJKY

BONAIRES

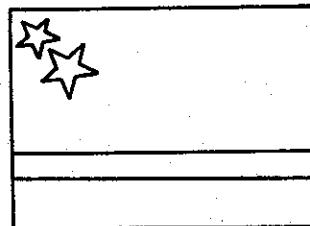
Po Arubě, o jejíž vlajce jsme psali ve Vexilogii č. 20, s. 274, přidal vlastní emblém i další distrikt Nizozemských Antil, ostrov Bonaire. Podle nařízení ostrovní správy o vlajce Bonaire ze 14. prosince 1981 (A.B., 1981, č. 28) má nad ostrovem nadále vedle nizozemské a antilské vlajky vláti i vlastní symbol ostrova. Poprvé se tak stalo v hlavním

městě ostrova Kralendijk o den později při příležitosti oslav tzv. Dne statutu. Nová vlajka vzešla ze soutěže uspořádané místními orgány a odborně konzultované se Střediskem pro výzkum vlajek ve Winchesteru. List vlajky o poměru stran 2 : 3 je rozdelen úhlopříčkou vedoucí od dolního rohu k hornímu cípu na modré vlající pole, přičemž na žerdovém bílém poli je rovnoběžkou s diagonálou vyznačeno zlatozlaté trojúhelníkové pole s horním rohem. Odvésna na žerdovém okraji se rovná 5/12 šířky vlajky, odvésna na horním okraji 5/12 délky vlajky. Na rozhraní žerdové a vlající části listu leží v bílém poli stylizovaná černá kompasová růžice s vepsanou šesticípou hvězdou červené barvy. Vnější průměr růžice odpovídá 5/12 šířky vlajky, průměr kružnice opsané hvězdě pak její čtvrtině. Kompas růžice má připomínat pověst Bonaiřanů jako dobrých mořeplavců, symbolika ostatních prvků vlajky není dosud známa. Za autora vlajky je v některých materiálech označován dr. Whitney Smith. (Vlaggen č.16, Vexilla Nostra č. 119, 75. Flaggenmitteilung ze 7. 4. 1982) - jm -

CURAÇAO

Od 29. listopadu 1982 je Curaçao třetím ostrovem Nizozemských Antil, který má vlastní vlajku. Tu tvoří tmavě modrý list, do jehož dolní třetiny je položen úzký vodorovný žlutý pruh. U žerdi jsou umístěny dvě nestejně velké bílé hvězdy. Modrá barva připomíná Karibské moře, žlutá tropický sluneční svít. Bílé hvězdy symbolizují ostrovy Curaçao a Malé Curaçao. (82. Flaggenmitteilung ze 14. prosince 1982)

abr

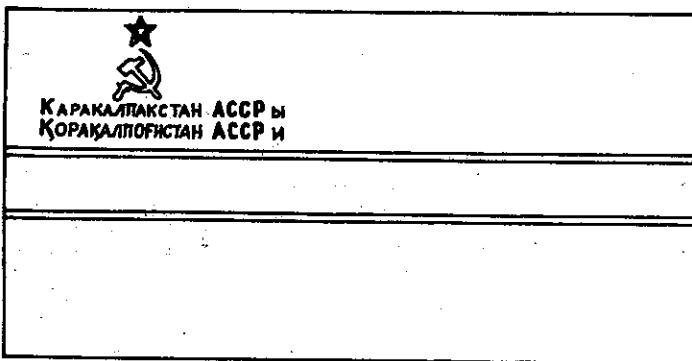
DOMINIKA

Koncem roku 1981 došlo k několika úpravám vlajky Dominického společenství. Ve středovém kříži byl přeskupen bílý a černý pruh, takže černý pruh je nyní pruhem středovým. Podle informace vysokého komiseče došlo i k drobné změně na kresbě papouška, který je nyní zobrazován tak, že svírá pařáty větve. Tato poloha papouška je totiž přirozenější. Na kresbě vlajky zasláné redakci britského vexilogického zpravodaje je navíc jedenáct hvězd místo dosavadních deseti. U této odlišnosti však nelze vyloučit chybu způsobenou malířem. (Flagmaster, 1982, č. 37)

abr

KARAKALPACKÁ ASSR

Dne 29. května 1978 na mimořádném osmém zasedání Nejvyššího sovětu Karakalpacké autonomní sovětské socialistické repub-

liky byla přijata ústava této republiky. V souladu s tím byla upravena i vlajka, která do té doby byla totožná s vlajkou Uzbecké SSR. Pod hvězdu, srp a kladivo byl přidán zlatý nápis KARAKALPACKA ASSR v uzbeckém a karakalpačském jazyce (horní řádek je v uzbečtině, dolní v karakalpačtině).

I. Kurkov, Minsk

KOSRAE

Nevelký vulkanický, korálovými útesy lemovaný ostrov východních Karolín, jehož jméno je Kosrae (dříve též Kusae nebo Ualan), leží na 5° 19' s. š. a 163° 06' v. d. Je asi 15 km dlouhý a 10 km široký a tvoří jej vlastně dva poloostrovy navzájem spojené asi 800 m širokou šíjí. Maximální výšky dosahuje horou Mt. Crozer (618 m), má asi 2 tisíce obyvatel a hlavním sídlem je přístav Lele. Ostrov se stal 1. ledna 1977 - po vyčlenění z Ponape - distriktem poručenských Tichomořských ostrovů USA, od nichž právě Američané oddělili Severní Mariany, aby z nich v lednu 1978 vytvořili přidružený stát Unie. Když roku 1978 vznikly Federované státy Mikronésie, stal se distrikt Kosrae vedle Ponape, Truku a Yaru nejmenším státem této federace. Vlajka státu Kosrae byla oficiálně

přijata 30. července 1981. Má světle modrý list o poměru stran 37 : 70 a na něm čtyři bílé pěticípé hvězdy (1 + 2 + 1) obklopené dvěma stylizovanými olivovými větvkami, jež jsou dole spojeny kamenem na drcení plodů. Hvězdy symbolizují čtyři ostrovní municipalityy (Lele, Utwe, Malem, Tafunsak), olivové ratolesti mír a jednotu lidu a státu, tradiční kámen představuje místní kulturu a zvyky, vědění a prosperitu ostrova v minulosti i budoucnosti. Modrá barva listu symbolizuje vody Pacifiku.

a jednotu lidu a státu, tradiční kámen představuje místní kulturu a zvyky, vědění a prosperitu ostrova v minulosti i budoucnosti. Modrá barva listu symbolizuje vody Pacifiku.

Autorem emblému je Nena T. Lonno a vlajka se poněkud podobá vlajce souostrovi Ponape, z něhož byl Kosrae administrativně vyčleněn. (The Flag Bulletin, 1982, č. 4; Flagmaster č. 37)

lm

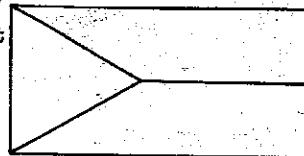
MONTANA

Dne 1. července 1981 vstoupil v platnost doplněk zákona z roku 1905 o státní vlajce tohoto amerického státu. Na základě návrhu poslance J. Melvina Williamse byl přidán do modré státní vlajky nad kresbu pečetě zlatý název MONTANA. Velikost písmen byla stanovena na 1/10 šířky vlajkového listu, druh písma na antikvu. Tyto údaje jsou však nedostačující pro přesnou kresbu vlajky, a tak stejně jako The Flag Bulletin, 21, 1982, č. 3 (94), z něhož jsme informaci převzali, kresbu nové vlajky Montany v tomto čísle Verxilologie neuvádíme. Vexillinfo, 1982, č. 2 a Flagmaster č. 37 navíc uvádí, že současně se změnou vlajky byl upraven poměr šířky k délce vlajkového listu z 3 : 4 na 2 : 3, datum všech změn je však kláden do 1. října 1981.

abr

SABAH

Malajsijský svazový stát Sabah na severovýchodě ostrova Kalimantan má od 1. ledna 1982 novou vlajku a nový znak. V místním parlamentu (státním shromáždění) byl schválen 3. prosince 1981 zákon umožňující provést tuto změnu, jejíž návrh předložil a zdůvodnil hlavní ministr Datuk Harris Sal-leh. Uvedl, že dosavadní státní symboly jsou natolik komplikované, že už nejsou srozumitelné. O provedení změny ve dřívější době se však neuvažovalo, aby autoři dosavadní vlajky a znaku nebyli vystaveni výtkám. Nyní však už dospěla nová generace, která nezná okolnosti, jež vedly k přijetí dřívějších státních symbolů a nerozumí jejich významu. Dosud používaná vlajka měla příliš mnoho barev, stejně tak jako znak, který se navíc nápadně podobal znáku někdejší koloniální správy, Společnosti Britského severního Bornea. Datuk Harris vyjádřil přesvědčení, že nové symboly probudí národní hrdost, úctu a pocit sounáležitosti. Proto mají vyjadrovat nezávislost a integritu v rámci malajsijského národa a současně dokumentovat sepětí státu se sousedními zeměmi. Nová vlajka v sobě spojuje červenou, modrou a bílou barvu. Červený rovnostranný trojúhelník u žerdi znáčí odvahu a sílu, horní modrý pruh symbolizuje mír, pokrok a blahobyt, dolní bílý pruh predstavuje čistotu, upřímnost a národní celistvost. Poměr stran vlajky je 1 : 2. (Weekender z 27. prosince 1981)

Ulrich Zeiler, Lipsko

WISCONSIN

Od 1. července 1981 se používá vlajka amerického státu Wis-

consin v upravené podobě; na dosavadní modrou vlajku s velkým znakem státu uprostřed byl přidán bílý název státu nad a letopočet 1848 pod znak Wisconsinu. (79. Flaggenmitteilung z 27. srpna 1982, Flagmaster č. 37)

- jm -

NOVÉ STÁTNÍ ZNAKY

KAMERUN

U příležitosti 20. výročí nezávislosti Kamerunu byl změněn znak tohoto afrického státu. Na poštovních známkách je proto nyní zobrazován bez hvězd, čímž je vyjádřen úplný stupen jednoty. (79. Flaggenmitteilung z 27. srpna 1982)

abr

MOSAMBIK

Stálá komise Lidového shromáždění Mosambické lidové republiky schválila 1. září 1982 rezoluci č. 11/82, kterou dochází k úpravě podoby státního znaku země. Na základě návrhu ústředního výboru FRELIMO v souladu s článkem 51 ústavy rozhodla stálá komise změnit dosavadní podobu znaku, tak jak byla uveřejněna v příloze k článku 78 ústavy, který státní znak Mosambické lidové republiky popisuje. Text příslušného článku ústavy však změněn nebyl a byl již citován ve Vexilogii č. 16, s. 187 (zde však je uveden jako článek 69, což odpovídalo článkování původního návrhu textu základního zákona).

K úpravě výtvarného provedení znaku Mosambiku, tohoto "emblému milovaného mosambickým lidem a předmětu jeho hrosti a vlastenectví", jak se praví v rezoluci, přistoupila stálá komise vedena snahou "jeho krásu ještě zvýraznit provedením některých formálních vylepšení". Jak se to povedlo, lze posoudit z vyobrazení, které doplnujeme popisem úprav barevného provedení. Barva samopalu a motyky byla z šedé změněna na černou, mapa země dříve hnědá je nyní zelená, slunce je od hnědých parsků nyní odděleno úzkým žlutým mezikružím, červená hvězda nahore je nyní žlutě lemována, nápis na stuze dříve černý má žlutou barvu, chybí světle modrý kruh, na který byl někdy znak po-

kládán a který byl zřejmý zejména v horní části znaku. Kresba znaku je černá. I když nový státní znak byl schválen už minulý rok, jeho používání je zatím sporadické i v samotném Mosambiku, kde vládní instituce doposud užívají starý znak. Mimo hlavní město se objevuje na veřejných budovách i jenom celé ozubené kolo z vlajky. Mluví se i o změně státní vlajky, která se sice líbí, ale její používání opět převažuje v hlavním městě; často je společně vyvěšována s vlajkou FRELIMO. Při změně státní vlajky zřejmě dojde jen k redukci počtu zubů ozubeného kola, pravděpodobně v r. 1983.

Literatura: Tempo č. 623 z 19. 9. 1982

I. Henn

NIGÉRIE

Od 20. května 1960 užívá Nigérie znak, který tvoří černý štit rozdělený stříbrnou zvlněnou vidlicí na tři části. Nad štítem je stříbrnozelená točenice s červenou orlicí. Stít drží dva bílé koně. Barva štitu připomíná úrodnou černou nigérijskou půdu, stříbrná vidlice představuje soutok řek Nigeru a Benue. Koně jsou symbolem důstojnosti, orlice symbolem sily. Koně stojí ve znaku na zeleném pažitu, z něhož raší čtyři květy rostliny Coctus spectabilis, která je v Nigérii velmi rozšířena. Dolní část pažitu je ovinuta stuhou nesoucí heslo, jež bylo patrně v roce 1982 rozšířeno o slova PEACE AND PROGRESS, jak dokládají kresby znaku získané nedávno z nigérijského zastupitelského úřadu v Bruselu. Ve dvou řádkách se na nich objevuje heslo UNITY AND FAITH, PEACE AND PROGRESS (Jednota a víra, mír a pokrok). Existuje však také variante, kdy celé heslo je jen v jednom řádku. (85. Flaggenmitteilung z 23. února 1983)

abr

SABAH

Ústředním motivem nového znaku Sabahu je stylizovaný lednáček (burung raja udang) s rýžovými klasy (padi). Tím se naznačuje velký význam zemědělství pro výživu obyvatel země a zároveň agrární charakter celé společnosti. Lednáček je pták, který od soumraku do svítání neúnavně pracuje. Rychle létá, nepromarní ani chvíliku a je vždy ve svém snažení úspěšný. Celý svůj život tráví v miru a souladu se svým okolím, je v Sabahu plně zdo-

máčnělý. Jeho znaková podoba je černá s bílými částmi křídel a červenými částmi ocasních per. Hlava je modrá s červeným zobákem, spáry jsou žluté; na hrudi má štítek v podobě vlajky. Na stuze, kterou drží ve spárech, je uvedena devíza SABA MAJU JAYA (Pokrok a vítězství Sabehu). Barvy lednáčka znamenají odvahu a sílu (červená), mír, pokrok a blaho byt (modrá), solidaritu a moc (černá), čistotu, upřímnost a pravdu (bílá). Rýžové klasy symbolizují blaho byt. (Weekender z 27. prosince 1981)

U. Zeiler, Lipsko

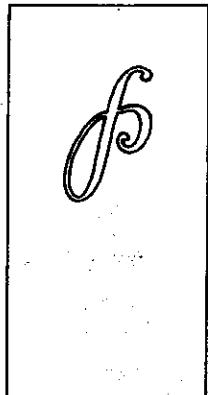
VLAJKY HUDEBNÍCH FESTIVALŮ

PIEŠTANSKÝ FESTIVAL

Piešťanský festival je jedním ze tří hudebních festivalů, které se pořádají na západním Slovensku. Jeho první tři ročníky v letech 1956 až 1958 proběhly ještě pod názvem Hudobné leto v Piešťanech. V té době neexistovala festivalová vlajka a při výzdobě koncertní síně se používal pouze festivalový emblém. Tvořila jej kresba krčku houslí, jenž byl položen do věnce z vavřinových listů, převázaných stuhou. V roce 1959 došlo nejen k přejmenování této hudební slavnosti na Piešťanský festival, byla zavedena i vlajka, která se dodnes vysouvá v Piešťanech v letních měsících, kdy se festival koná. Jejím autorem je bučovický rodák, grafik Miroslav Korčián, narozený v roce 1920. Od r. 1950 pracuje v bratislavské Textilní tvorbě, kde navrhuje plakáty, knižní obálky a podnikové značky. Festivalovou vlajku vyřešil tak, že do středu jejího tmavomodrého listu vložil nový žlutý emblém festivalu - propletená písmena PF, jež jsou počátečními písmeny názvu festivalu. Barvy vlajky jsou zároveň městskými barvami, obozenými z městského znaku, jenž je tvořen modrým štítem se stříbrným mužem lámajícím zlatou berlu. Rozměry vlajky byly stanoveny na 150 x 300 cm, avšak vlajky užívané v roce 1980 byly menší. Při zavěšení jako korouhve na příčném rámu byly široké 140 cm a vysoké 275 cm. Šířka emblému dosahovala 60 cm a jeho výška 93 cm. Vrchol emblému byl vzdálen od horního okraje vlajky 50 cm. Vlajky zhotovilo výrobní družstvo Piešťanka. Po dobu konání festivalu se vývěšovalo na kolonádním mostě šest festivalových vlajek, další lze spatřit na budově lázeňského domu Slovan a od roku 1980 společně se státní vlajkou i před novým Domem umění Slovenské filharmonie v Piešťanech.

Inf.: Ústní sdělení Antonia Pastírika, ředitele Kulturního a společenského střediska v Piešťanech, a Milana Vereše, správce Domu umění v Piešťanech. Vlajka je rovněž vyobrazena na barevné pohlednici města, kterou vydalo nakladatelství Pressfoto Bratislava pod č. 11-630, 2179-049.

Ing. A. Brožek

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Hans-Ulrich Herzog: *Flaggen und Wappen. 2. revidované a doplněné vydání.* Leipzig, VEB Bibliographisches Institut 1982. 320 s., z toho 302 strany barevných vyobrazení. Cena 18,- M.

Koncem října 1982 se objevilo se značným zpožděním na pultech knihkupectví NDR nové vydání Herzogovy knihy o vlajkách a znacích. To, že kniha opět vychází už po dvou letech, dokazuje, jak veliký je pasivní zájem o státní vexilologii a heraldiku. Koncepcie knihy zůstala zachována, tedy i s kladou a záporou, o nichž už byla zmínka ve Vexilogii č. 42, s. 810. Znaky a vlajky osamostatněných zemí byly zařazeny na konec díla ve formě dodatku: Kiribati, Sv. Vincent, Zimbabue a Vanuatu. Výsotné emblémy Belize jakož i Antiguay a Barbudy nejsou zařazeny, protože redakce díla byla uzavřena v červenci 1981. Byly opraveny tiskové chyby z 1. vydání (Libye, Panama), jakož i drobnosti ve znaku Austrálie, Beninu, Botswany, Guineje, Mosambiku, Rakouska a Tuvalu. Znak Sv. Lucie byl zcela přepracován. Změny nastalé v mezidobí byly zachyceny u vlajky a znaku fránu (znak je v barvě červené), u znaku Kamerunu (jedna hvězda), u vlajky a znaku Komor, u vlajky a znaku Sýrie (štít na prsou sokola má však poněkud jiný vzhled, než je popsáno a vyobrazeno ve Vexilogii na straně 862 a 865) a u znaku RSFSR (rudá hvězda). U Kostariky jsou vlajkám přiřazeny jiné funkce. U několika emblémů se liší podání v knize od popisu uveřejněného v našem klubovním zpravodaji. Omezím se pouze na výčet rozdílů: vlajka Finska (odstín modré barvy, tvar emblému uprostřed kříže), znak Řecka (zelený věnec), znak Libye (žlutá kresba), znak Malejsie (sarawacká vlajka s černočerveným křížem), vlajka Salomounových ostrovů (širší žlutý pruh), znak Běloruska (srp a kladivo stříbrošedé), znak Gruzinska (bez názvu republiky), vlajka Sv. Vincente (odstín zelené barvy), znak Zimbabwe (emblém převzat z vlajky) a znak Vanuatu (černá kresba). Vypuštěna byla vlajka prezidenta Libérie. Jako u prvního vydání není uvedena vlajka hlavy státu např. Egypta, Gabunu, Maroka aj. Herzogova kniha zůstává na našem trhu po grafické stránce i nadále nejlepší knihou pojednávající o státní vexilologii a heraldice.

Ing. J. Tenora

Z ČINNOSTI MOSKEVSKÉHO VEXILOLOGICKÉHO KLUBU

Jak jsme již informovali ve Vexilogii č. 47, první schůzka nového sovětského vexilogického klubu Flagoved se konala 15. dubna 1982. Byl na ní zvolen A. A. Usačov předsedou a byl sestaven plán činnosti klubu na rok 1982. Druhá schůzka se uskutečnila 20. 5. A. A. Usačov na ní proslovil přednášku o historii rudého praporu a O. I. Tarnovskij o starém ruském rudém praporu. K dalšímu setkání moskevských vexilogů došlo 16. září, kdy A. A. Usačov hovořil o problematice sbíráni a systematizace vlajek a praporů. Náplní poslední schůzky, která se konala 21. 10. 1982, byla přednáška O. I. Tarnovského o starých gruzínských praporech.

abr

ZEMŘEL A. A. USAČOV

Dne 26. prosince 1982 zemřel v Moskvě ve věku 72 let významný sovětský vexilogový Arij Aleksandrovič Usačov. Po deseti letech patřil mezi přední znalce historie sovětské státní vlajky a sovětských námořních vlajek a praporů. Vlajky jej přitahovaly již v dětství, kdy je se zájmem pozoroval na lodích v oděském přístavu, v jehož blízkosti vyrůstal. Vážné zaujetí pro vlajky se u něho projevilo koncem čtyřicátých let tohoto století, kdy pracoval jako architekt v loděnicích v NDR. Koncem šedesátých a začátkem sedmdesátých let napsal několik vexilogických článků, které otiskl časopis Vymper a Sovetskaja Kultura. S naším klubem spolupracoval prakticky od jeho vzniku. Na stránkách Vexilogie zveřejnil své práce o historii sovětské státní vlajky a rudého praporu vedle řady drobnějších zpráv o nových státních vlajkách a znacích. Ke konci života sestavil několik vexilogických obrazových příloh pro sovětské encyklopédie. Aktivně se podílel na ustanovení moskevského klubu Flagoved, v němž zastával funkci předsedy. O bohaté sbírce kresek vlajek a vexilogické dokumentace A. A. Usačova informovala v šedesátých letech řada sovětských i zahraničních novin a časopisů.

abr

12. VÝROČNÍ ČLENSKÁ SCHŮZE VEXILOLOGICKÉHO KLUBU

Již podvanácté přijeli do Prahy vexilogové, aby schválili zprávu o činnosti a hospodaření Vexilogického klubu při OKD Prahy 3 v uplynulém roce a aby projednali plán činnosti klubu na rok 1983. Místem výroční členské schůze, na které byla přivítána 19. února 1983 téměř třicítka účastníků (včetně jednoho člena Vexilogického klubu ze Slovenska), se stala klubovna pražského Radiopaláce na Vinohradech. Po tradičním zahájení předsedou klubu, představení přítomných a zprávách jednatel a hospodáře byly předány další čestné diplomové Vexilogického klubu za dlouholetou významnou práci pro klub a rozvoj vexilogie. Jejími majiteli se stali Jindra Albrechtová, Pavel Fojtík, Jiří Janůš a Pavel Pejcha. Ing. J. Martykán a P. Fojtík poté seznámili přítomné s novinkami ve státní heraldice a vexilogii. Na jednání schůze navázala tradiční burza vexilogických zkušeností. Pozornost se tentokrát soustředila především na novinky ve vexilogické literatuře.

abr

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilogického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova 53, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen pro užitečným klubu. Toto číslo připravil ing. A. Brožek za spolupráce ing. J. Martykána, dr. L. Muchy, CSc., a dr. Z. Svobody. Výtvarně spolupracoval ing. M. Kroupa.

Cerven 1983

č. 51